

MVO kan niet zonder expertise advocaat

De tijd dat Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) ophield bij dubbelzijdig printen en spaarlampen is voorbij. Met het vervagen van de grenzen tussen maatschappelijk en eigen belang dienen zich voor advocaten legio kansen aan.

Foto: HH

Mark Maathuis

De boete van 7 miljard euro die Chevron in februari kreeg opgelegd wegens het van 1964 tot 1990 vervuilen van delen van het Amazonegebied was meer dan een financiële adering voor het Amerikaanse oliebedrijf; het was ook de eerste keer dat een multinational met succes werd aangeklaagd door de lokale bevolking uit een vervuild gebied. De opschudding die deze zaak in de olie-industrie teweeg bracht, moet ook advocaten aan het denken zetten. Immers, het is niet langer alleen in het maatschappelijk belang dat vervuiling moet worden tegengegaan; het is ook in het eigen belang van oliemaatschappijen en andere vervuilers dat megaboetes, negatieve publiciteit en koersdalingen voorkomen worden. En zegt Gedragsregel 5 niet dat 'het belang van de cliënt bepalend is voor de wijze waarop de advocaat zijn zaken dient te behandelen'?

In de praktijk blijkt dat echter nog onvoldoende, zegt Tineke Lambooy, gepro-

moveerd op de juridische aspecten van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en auteur van *Een Wereld te Winnen. Zestien visies op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen*. 'Je ziet dat business plannen veranderen en ook het besef dat natuurlijke hulpstoffen opraken dringt meer en meer door; bij Unilever en Akzo is men daar al lang mee bezig. Maar bedrijven vinden het jammer dat advocaten zich daar nog onvoldoende in verdiepen.' Een gemiste kans, aldus voormalig advocaat Lambooy die sprak tijdens het Jaarcongres van de Orde vorige maand in Breda waar ze met advocaat Jan van de Venis de workshop *MVO en advocaat, praktijk en eigen bijdrage* verzorgde. 'Er moeten gedragscodes geschreven worden, in navolging van bijvoorbeeld het houtkeurmerk van de Forest Stewardship Council; er moeten certificeringsmodellen komen, er moeten maatstaven voor aansprakelijkheid ontwikkeld worden, corruptie moet anders worden aangepakt.' En bij al die werkzaamheden zijn de inbreng, kennis en

expertise van advocaten hard nodig, aldus Lambooy.

'Groene advocaat'

Maar MVO biedt meer dan inspringen op commerciële mogelijkheden. Het kan ook ingezet worden om een kantoor te (her)positioneren – zoals het Amsterdamse advocatenkantoor Kennedy Van der Laan doet met zijn elektrische kantoorauto en AKD met het nieuwe Rotterdamse bedrijfspand dat over een warmte-koudeopslag met Maaswatertorenkoeling beschikt. Ook biedt MVO een manier om klanten te binden en nieuwe medewerkers aan te trekken en te houden. 'Het blijkt dat werknemers van een bedrijf dat MVO actief is meer geïnteresseerd zijn en langer bij die werkgever blijven,' zegt Van de Venis. 'Ook zijn duurzaam opererende bedrijven beter in staat zich aan te passen.' Zo is het volgens Van de Venis opvallend hoeveel minder hard de financiële crisis is aangekomen in Scandinavië, waar overheden al jaren actieve stimule-

Van geitenwollen sok tot 'GroenRechts'

Dat het milieu en klimaatverandering inmiddels ook op warme belangstelling uit de niet-traditionele hoek mogen rekenen, is deels te danken aan de voormalige Amerikaanse gouverneur van Californië Arnold Schwarzenegger en de burgemeester van New York City Michael Bloomberg. Geconfronteerd met de gevolgen van milieuproblematiek in hun staat en stad, gingen beiden op zoek naar oplossingen buiten de gebaande paden. Zo mochten *Californians* hun SUVs houden, terwijl Schwarzenegger de industrie dwong schonere auto's te gaan maken en zorgde Bloomberg ervoor de New Yorkse taxivloot vanaf volgend jaar niet langer uit Fords met V8-motoren bestaat. Die aanpak – die erop gericht is zowel de economie als het milieu te doen bloeien – is onder andere warm onthaald door de Britse conservatieve premier David Cameron; vanwege de bijval van de WD staat deze zienswijze hier ook bekend als GroenRechts. En ondanks alle scepsis, heeft dit kabinet al de nodige stappen gezet, aldus Van de Venis. In een brief van vorige maand naar aanleiding van een VN-rapport over olievervuiling in Nigeria schreef minister Maxime Verhagen dat, als het aankomt op milieubescherming, ook 'bedrijven hun eigen rol niet kunnen ontkennen'.

ringspolitiek bedrijven ten aanzien van MVO.

Maar een groene – dat wil zeggen MVO-bewuste – advocaat ben je er nog niet mee; daarvoor moeten offers gebracht worden. 'Buiten de huis-tuin-en-keuken groene initiatieven kun je hierbij denken aan het geven van kortingen aan ngo's of groene cliënten.' Wie dat niet ver genoeg vindt gaan, kan altijd nog een voorbeeld nemen aan Van de Venis. Hij richtte, na een carrière in de advocatuur en Greenpeace International, zijn eigen kantoor JustLaw op, waar men 'expertise met specialistische kennis op het gebied van internationaal zaken doen, goede doelen, mensenrechten en duurzaamheid' combineert. Daar die bevoegdheid niet bij iedere advocaat in dezelfde mate zal leven, is het uit andere motieven omarmen van MVO geen schande, aldus Van de Venis. 'En ook al gaat het niet van harte, het heeft nog steeds een positieve impact.'

Column

De voordelen van een midlifecrisis

Dolph Stuyling de Lange

Het is bemoedigend te bedenken dat crisis 'keerpunt' betekent: het dieptepunt is bereikt, de weg naar boven ligt open. Zo verloopt ook de zogenoemde 'leercurve': eerst doe je blijmoedig zomaar iets – je bent dan 'onbewust onbekwaam'. Op een gegeven moment kom je erachter dat die manier van handelen niet handig is. Je wordt dan 'bewust onbekwaam' en moet gaan oefenen met nieuw gedrag. Dat voelt ongemakkelijk en bovendien reageert de wereld om je heen veelal negatief op nieuw gedrag. Daardoor gaat alles zelfs nog slechter dan tevoren. Alleen als je echt gemotiveerd bent en doorzet, kun je een nieuw, effectiever niveau van functioneren bereiken. Je bent 'bewust bekwaam' geworden. En idealiter ben je al klaar om te onderzoeken wat een volgende verandering zou kunnen zijn.

De midlifecrisis is een leercurve in het groot. De Amerikaanse psychiater James Hollis heeft er prachtige boeken over geschreven, zoals *Finding Meaning in the Second Half of Life: How to Finally, Really Grow Up*. Zijn stelling is dat mensen in de eerste helft van hun leven meestal geen notie hebben van de zin van hun leven. Ze doen dus maar gewoon wat 'iederen' doet: opvattingen van ouders en wat de maatschappij als 'succes' beschouwt, zijn dan het richtsnoer. Veel geld verdienen, macht, een zeiljacht – dergelijke zaken worden de doelen. Wie dat met redelijk succes doet, komt er vanzelf achter dat dat niet bevredigt. Het ongenoegen knaagt en de midlifecrisis wordt gebo-

ren. Hollis meent dat dit een zegen is, omdat je dan eindelijk op zoek gaat naar je eigen levensdoelen. Hij schrijft dat dan je 'Ziel' aanklopt met je 'Echte verlangens'.

Voor advocaten ziet de curve er ongeveer als volgt uit: je studeert af en wordt stagiaire. Het kantoor, je patroon en de oudere medewerkers zijn richtsnoer voor hoe je werkt en leeft: hoe gedegen is je juridische werk? Hoeveel declarabele uren maak je? Hoe ga je om met je kantoorgenoten en met je cliënten? Als medewerker zijn de criteria om partner te worden je ijkpunten. En word je ook partner, dan moet je echt aan het werk om cliënten aan te trekken en een omzet te genereren die je een goede plaats op de apenrots oplevert.

Krijg je dan een midlifecrisis, dan is dat een gouden kans om je eindelijk eens af te vragen wat je zelf eigenlijk voor prioriteiten hebt in leven en werk. Dat vergt eerlijk en diepgaand zelfonderzoek. Het kan ertoe leiden dat je besluit de advocatuur te verlaten, maar minstens zo groot is de kans dat je een eigen draai geeft aan je leven als advocaat. Als dat laatste je lukt, dan kun je jezelf feliciteren: eindelijk kapitein op eigen schip! Dan is de crisis een zegen.

Een verstandig kantoor zorgt er via partnerevaluatie of op andere wijze voor dat dit soort processen zo soepel mogelijk verloopt, bijvoorbeeld door coaching en een open dialoog. En niet pas na de burn-out.